

ін.]; за заг. ред. д-ра ек. наук.. проф. А.О. Єпіфанова. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2009. – 295 с.

1. Baranovs`ky`j O.I. Finansova bezpeka v Ukrayini (metodologiya ocinky` ta mexanizmy` zabezpechennya): monografiya / O.I Baranovs`ky`j. – K.: Nacz. torg.-ekon. un-t, 2004. – 759 s.

2. Blank I.A. Upravlinnya finansovoyu bezpekoju pidpry`yemstva / I.A. Blank.– K.: El`ga, Nika-Centr, 2004. – 784 s.

3. Demchenko I.V. Problemy` ocinky` finansovoyi bezpeky` sub'yektiv gosподaryuvannya APK ta osnovni napryamky` yiyi zmicznennya / I.V. Demchenko // Zb. nauk. pracz` Tavrijs`kogo derzh. agrotexnologichnogo un-tu (TDATU). – Melitopol`: Vy`d-vo melitopol`s`ka ty`pografiya «Lyuks», 2012. - #2 (18). - T. 5. – S. 114-121.

4. Yermoshenko M.M. Ekonomichni ta organizacijni zasady` zabezpechennya finansovoyi bezpeky` pidpry`yemstva: prepri`nt naukovoyi dopovidi / Yermoshenko M.M., Goryacheva, K.S., Ashuyev, A.M.; za nauk. red. M.M. Yermoshenka. – K.: Nacional`na akademiya upravlinnya, 2005. – 78 s.

5. Finansova bezpeka pidpry`yemstv i bankivs`ky`x ustanov: monografiya / [A.O. Yepifanov, O.L. Plastun, V.S. Dombrov`s`ky`j ta in.]; za zag. red. d-ra ek. nauk.. prof. A.O. Yepifanova. – Sumy`: DVNZ «UABS NBU», 2009. – 295 s.

Рецензент: Балджи М.Д., д.е.н., професор кафедри економіки та управління національним господарством Одеського національного економічного університету.

20.10.2014

УДК 338.246.2

Костюченко Наталія

ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА ЄЦБ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА РІВЕНЬ ЗАЙНЯТОСТІ В КРАЇНАХ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ (УГОРЩИНИ, ПОЛЬЩІ, СЛОВАЧЧИНИ ТА ЧЕХІЇ)

У статті розглянуто шляхи коректування рівня безробіття за допомогою грошово-кредитної політики ЄЦБ на прикладі країн Вишеградської групи (Угорщини, Польщі, Словаччини та Чехії).

Виявлені та проаналізовані показники, які мають найбільший вплив на рівень безробіття в кожній розглянутій країні. Зроблені висновки щодо того, яким чином політика ЄЦБ впливає на рівень зайнятості та пояснено, яким чином це може бути використано у проаналізованих країнах. У двох країнах з чотирьох, незважаючи на відсутність єдиної валюти, можливо впливати на безробіття опосередковано, так як валюти даних країн мають прив'язку до євро. У Польщі та Чехії зниження процентної ставки призводить до зниження безробіття, що може бути використано з практичною метою для формування макроекономічної політики. В Угорщині нестабільна економічна ситуація не дає можливості використовувати такі тонкі інструменти макрополітики країни. У Словаччині ефекти спірні та потребують розглядання ситуації за послідувачі періоди. В некризовій ситуації в економіці країни політика ЄЦБ може бути використана для коректування рівня зайнятості, незважаючи на те, що країни не належать до зони спільної валюти.

Ключові слова: грошово-кредитна політика, ЄЦБ, відсоткова ставка, економічний зріст, безробіття, криза, ВВП, ціни виробників, ціни споживачів, промислове виробництво, національна валюта, зона євро.

Костюченко Наталія

ДЕНЕЖНО-КРЕДИТНАЯ ПОЛИТИКА ЕЦБ И ЕЁ ВЛИЯНИЕ НА УРОВЕНЬ ЗАНЯТОСТИ В СТРАНАХ ВЫШЕГРАДСКОЙ ГРУППЫ (ВЕНГРИИ, ПОЛЬШИ, ЧЕХОСЛОВАКИИ И ЧЕХИИ)

В статье рассмотрены пути корректирования уровня безработицы при помощи денежно-кредитной политики ЕЦБ на примере стран Вышеградской группы (Венгрия, Польша, Словакия и Чехия). Выявлены и проанализированы показатели, которые имеют наибольшее влияние на уровень безработицы в каждой рассмотренной стране. Сделаны выводы относительно того, каким образом политика ЕЦБ влияет на уровень занятости и объяснено, каким образом это может быть использовано в проанализированных странах. В двух странах из четырёх рассмотренных, несмотря на отсутствие единой валюты, можно влиять на безработицу опосредованно, так как валюты данных стран имеют привязку к евро. В Польше и Чехии снижение процентной ставки приводит к снижению уровня безработицы, что

может быть использовано с практической целью для формирования макроэкономической политики государства. В Венгрии нестабильная экономическая ситуация не даёт возможности использовать такие тонкие инструменты макроэкономической политики. В Словакии эффекты спорные и требуют рассмотрения ситуации за последующие периоды. В некризисной ситуации в экономике страны политика ЕЦБ может быть использована для корректировки уровня занятости, несмотря на то, что страны не входят в зону общей валюты.

Ключевые слова: денежно-кредитная политика, ЕЦБ, процентная ставка, экономический рост, безработица, кризис, ВВП, цены производителей, цены потребителей, промышленное производство, национальная валюта, зона евро.

Kostiuchenko Nataliia

**THE ECB MONETARY AND CREDIT POLICY AND ITS INFLUENCE
ON THE LEVEL OF EMPLOYMENT IN THE COUNTRIES OF
VISHEGRAD GROUP
(HUNGARY, POLAND, SLOVAKIA AND CHECK REPUBLIC)**

The paper considers ways of improving unemployment using ECB monetary policy on the example of Vishegrad countries (Hungary, Poland, Slovakia and the Czech Republic). Factors that have the greatest impact on the unemployment rate in each of the countries have been identified and analyzed. Conclusions as to how the ECB policy affects the level of unemployment have been made and it has been also explained how it can be used in the analyzed countries. In two countries out of four considered, in spite of the absence of the common currency, it is possible to influence on the unemployment indirectly, as the currencies of these countries are connected to euro. In Poland and Check Republic the decrease of the interest rate leads to the decrease of the unemployment level, which can be used with a practical aim for shaping the macroeconomic policy of the country. An unstable situation in Hungary is being observed and it doesn't let to use such sophisticated instruments of macroeconomic policy. In Slovakia the effects are under debate and the situation is to be considered with taking into account the following periods. In the no crisis situation in the economy of a country the ECB policy might be used in order to correct the level of unemployment despite the fact that countries are not the members of the

common currency zone.

Keywords: monetary policy, the ECB, interest rate, economic growth, unemployment, crisis, GDP, producer prices, consumer prices, industrial production, national currency, the euro area.

Постановка проблеми. Яскравим прикладом прояву економічної інтеграції можна вважати приклад створення та розвитку ЄВС (економічний та валютний союз держав-членів ЄС). Система європейських центральних банків та Європейський монетарний союз відіграють дуже важливу роль, зокрема, грошово-кредитна політика ЄЦБ та її вплив на зайнятість у країнах ЄС на сучасному етапі. Дуже цікавим є дослідження, за допомогою яких важелів та інструментів це втілюється у життя.

Тему дослідження можна вважати актуальною, тому що вплив грошово-кредитної політики ЄЦБ на зайнятість в ЄС є ключовим фактором подальшого розвитку та економічного зростання цих країн, особливо в умовах кризи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Основні теоретичні концепції питання економічної інтеграції, грошово-кредитної політики ЄЦБ та проблеми зайнятості у країнах ЄС були розроблені вітчизняними та іноземними вченими, як: Альтавілла К., Шеткат Р., Дюбуа Р., Базилінська О.Я., Мельник П.В., Козюк В.В., Косова Т.Д. та іншими.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Питання того, наскільки політика ЄЦБ впливає на зайнятість у країнах, які не входять до зони спільною валюти є не достатньо розробленим. Таким чином, дослідження того, чи можна використовувати політику ЄЦБ в таких країнах для коректування рівня зайнятості у кризовий та некризовий період, як використання відсоткової ставки може бути використано для формування макроекономічної політики в країні, є дуже цікавим для дослідження.

Формування цілей статті. Головною метою та завданнями цієї статті є: визначення основних показників, за допомогою яких ЄЦБ впливає на рівень зайнятості у таких країнах, як Угорщина, Польща, Словаччина та Чехія.

Виклад основного матеріалу дослідження. Монетарна (грошово-кредитна) політика є одним з видів стабілізаційної чи

антициклічної політики, направлена на пом'якшення економічних колевань.

Метою стабілізаційної монетарної політики є забезпечення:

- стабільного економічного зростання,
- повної зайнятості ресурсів,
- стабільного рівня цін,
- рівноваги платіжного балансу [1, с.33].

Монетарну політику визначає та проводить центральний банк. Для країн-членів Європейського Союзу це – Європейський центральний банк.

В Статуті ЄЦБ (Стаття 17-24) визначені інструменти грошової політики та операції, здійснення яких дозволяє системі вирішувати свої головні задачі. Головними інструментами грошової політики ЄЦБ є: проведення операцій на відкритому ринку, регулювання дисконтної ставки шляхом проведення депозитно-ссудних операцій та встановлення мінімальних резервних вимог для кредитних інститутів.

Основний об'єкт регулювання при проведенні операцій – це ліквідність кредитних установ, яка безпосередньо впливає на попит та пропозицію грошей в економіці, тим самим суттєво впливає на темпи інфляції.

Однаково для всіх країн-членів «зони євро» умова проведення цих операцій дає інформацію учасникам грошового ринку про основні напрямки грошово-кредитної політики Європейського економічного та валютного союзу та забезпечує єдність. [2, с.35-36]

15 лютого 1991 року в угорському місті Вишеград було створене угруповання центральноєвропейських країн під назвою Вишеградська група, яке після розпаду Чехословаччини отримало назву «Вишеградська четвірка» (В-4). Воно включає такі країни, як Польща, Чехія, Словаччина та Угорщина. Вищеназвані країни на сьогоднішній день є країнами-членами Європейського Союзу, вони отримали членство у 2004 році.

У таких країнах, як Польща, Угорщина та Чехія функціонують власні валюти. У Словаччині євро в обігу з 2009 року, тому часові рамки роботи дозволяють дослідити обидва періоди. Таким чином, можна сказати, що так як усі валюти цих країн прив'язані до євро, то ЄЦБ у Польщі, Чехії та Словаччині впливає не напряму, а опосередковано за допомогою валютного коридору. [3, с.11]

Для визначення показників, які впливають на рівень зайнятості у кожній з країн, побудуємо кореляційно-регресійну модель за методом OLS.

Будуємо регресію для Угорщини. Інформація про змінні знаходиться у таблиці 1.

Таблиця 1

Інформація про змінні, які використані для будування кореляційно-регресійної моделі щодо Угорщини [4]

Обозначення показника	Показник	
Y	Unemployment rate (UER)	Рівень безробіття
X1	Gross Domestic Product, Nominal (GDPN)	ВВП, номінальний
X2	Wage Rates (WR)	Ставка заробітної плати
X3	Product Prices, All Commodities (PPI)	Ціни виробників, всі товари
X4	Consumer Prices, All Commodities (CPI)	Ціни споживачів, всі товари
X5	Industrial Production (PROD)	Промислове виробництво
X6	Interest Rates, Discount Rate (IR)	Ставка дисконтування
X7	National Currency per US dollar (CUR)	Національна валюта за доллар США

Коефіцієнт детермінації моделі складає 85,95 %, таким чином варіація результативної ознаки Unemployment Rate у середньому на 85,95 % пояснюється за рахунок варіації факторних ознак, включених до моделі. Таблиця коефіцієнтів еластичності виглядає наступним чином (табл 2).

Таблиця 2

Коефіцієнти еластичності

Факторна ознака	Зміна результуючої ознаки (у %)
Gross Domestic Product, Nominal	-2, 39
Wage Rates	1, 21
Product Prices, All Commodities	0, 655
Consumer Prices, All Commodities	0, 84
Industrial Production	0, 21
Interest Rates, Discount Rate	-0,00812
National Currency per US dollar	-0,677

Ці коефіцієнти показують, на скільки відсотків змінюється результативна ознака при збільшенні відповідної факторної ознаки на 1 відсоток. У цілому, рівняння регресії у стандартизованому вигляді має наступний вигляд:

$$UER = -51,8GDPN + 26,5WR + 13,3PPI + 17,5CPI + 2,5PROD - 0,174IR - 13,5CUR(-1,4439*)$$

$$(-1,96373*) \times (-1,4888*) \times (-1,3345*) \times (-1,8315*) \times (2,2728*) \times (-4,0973*),$$

$$R^2=0,8595, F_{stat}=8,41.$$

Порівнюючи коефіцієнти за абсолютним значенням, робимо висновок, що найбільший вплив на результативну ознаку Unemployment Rate має результативна ознака Gross Domestic Product, Nominal в Угорщині. В цілому, отримуємо наступну таблицю за ступенем впливу (табл. 3).

Таблиця 3

Ступень впливу

Ранг впливу	Ознака
1	Gross Domestic Product, Nominal
2	Wage Rates
3	Consumer Prices, All items
4	National Currency per U.S. dollar
5	Producer Prices, All Commodities
6	Industrial Production
7	Interest Rates, Discount Rate

Таким чином, ми бачимо, що, наприклад, в Угорщині ЕЦБ не може впливати на рівень безробіття за допомогою ставки дисконтування. Це пов'язано з тим, що Угорщина не входить до зони євро та на її території функціонує власна валюта – форинт. Також те, що Угорщина протягом довгого часу знаходиться у фінансовій кризі. Слабкість нац. ек, ки

Номінальний ВВП дуже сильно впливає на безробіття. Це пов'язано з тим, що безробіття дуже сильно пов'язане з економічним ростом в Угорщині.

На безробіття впливає також ставка заробітної плати та

зростання цін споживачів. Так як наразі в Угорщині спостерігається стагфляція, то з ростом інфляції росте і кількість безробітних. Зростання заробітної платні, вочевидь, впливає опосередковано та пов'язан у першу чергу з рівнем інфляції.

В Угорщині ЄЦБ може впливати на рівень безробіття за допомогою інфляційного таргетування. Тому що, якщо він буде стримувати інфляцію, то він буде стримувати і безробіття, тому що вони одночасно двигаются. Чим вище інфляція, тим вище рівень безробіття. Якщо стримувати інфляцію та девальвувати форинт, тоді за рахунок того, що Угорщина – експортоорієнтована країна, можливо покращити показники безробіття в цій країні. Рівень процентних ставок не впливає суттєво на показники зайнятості в Угорщині.

Будуємо кореляційно-регресійну модель за методом OLS для Польщі.

Коефіцієнт детермінації моделі складає 77,46 %, таким чином варіація результативної ознаки Unemployment Rate у середньому на 77,46 % пояснюється за рахунок варіації факторних ознак, включених до моделі. Таблиця коефіцієнтів еластичности виглядає наступним чином (табл. 4).

Таблиця 4

Коефіцієнти еластичности

Факторна ознака	Зміна результуючої ознаки (у %)
Gross Domestic Product, Nominal	0,0036
Wage Rates	-1,84
Product Prices, All Commodities	-1,03
Consumer Prices, All Commodities	-0,107
Industrial Production	0,158
Interest Rates, Discount Rate	-0,351
National Currency per US dollar	1,49

Ці коефіцієнти показують, на скільки відсотків змінюється результативна ознака при збільшенні відповідної факторної ознаки на 1 відсоток. Слід підкреслити, що результативна ознака Unemployment Rate найбільш чутлива до змінення факторної ознаки Wage Rates. У цілому, рівняння регресії у стандартизованому вигляді має наступний вигляд:

$$UER = 0,14GDPN - 71,4WR - 39,6PPI - 4,11CPI + 6,1PROD - 13,8IR + 58,3CUR$$

$$(-2,10309^*) \times (1,95731^*) \times (1,88008^*) \times (0,81558^*) \times (1,8305^*) \times (-2,1608^*) \times (-1,9148^*)$$

$$R^2=0,7746, \quad Fstat=6,58$$

Порівнюючи коефіцієнти за абсолютним значенням, робимо висновок, що найбільший вплив на результативну ознаку Unemployment Rate має результативна ознака Gross Domestic Product, Nominal у Польщі. Вцілому, отримуємо наступну таблицю за ступенем впливу (табл.5).

Таблиця 5

Ступень впливу

Ранг впливу	Ознака
1	Wage Rates
2	National Currency per U.S. Dollar, end of period
3	Producer Prices, All Commodities
4	Interest Rates, Discount Rates
5	Industrial Production
6	Consumer Prices, All items
7	Gross Domestic Product, Nominal

Таким чином, ми бачимо, що на першому місці за рангом впливу знаходиться показник ставки заробітної плати. Це можна пояснити тим, що чим нижча заробітня плата, тим менше бажаючих працювати в країні, таким чином є зрозумілим, що висока мобільність населення призводить до того, що зниження зарплатні змушує робітників їхати працювати закордон і навпаки. На другому місці знаходиться показник національна валюта за доллар США. Цей показник впливає на рівень безробіття у Польщі, тому що зміцнення національної валюти свідчить про зростання економіки та необхідність нових робочих місць.

Ціни виробників на товари також мають вплив на рівень безробіття в Польщі. Чим дорожче товари, тим більше потрібно витратити на їх придбання. А так як показник ставки заробітної плати знаходиться в нас на першому місці, то буде логічним зробити висновок, що ці два показника напряду пов'язані одне з одним, так як середньостатистичний поляк при незначній заробітній платні не може дозволити собі придбати дорогі товари споживання. На відміну від

Угорщини, в Польщі ЕЦБ впливає на рівень безробіття за допомогою ставки дисконтування.

Промислове виробництво також відіграє свою роль на рівень безробіття у Польщі, так як це є потенційна можливість для працевлаштування у промисловій сфері. Чим більше країна виробляє, тим більше населення зайнято у промисловості.

Ціни споживачів та ВВП знаходяться на останньому місці за рангом впливу. Їх вплив незначний.

Для визначення показників, які впливають на рівень зайнятості у Чехії побудуємо кореляційно-регресійну модель за методом OLS. Інформація про змінні знаходиться у таблиці 6.

Таблиця 6

Інформація про змінні, які використані для будування кореляційно-регресійної моделі щодо Чехії [4]

Факторна ознака	Зміна результуючої ознаки (у %)
Gross Domestic Product, Nominal	-1.12
Wage Rates	0.391
Producer Prices, All Commodities	-1.38
Consumer Prices, All items	0.0308
Industrial Production	-0.105
Interest Rates, Discount Rate	-0.306
National Currency per U.S. Dollar, end of period	0.09

Ці коефіцієнти показують, на скільки відсотків змінюється результативна ознака при збільшенні відповідної факторної ознаки на 1 відсоток. Порівнюючи коефіцієнти еластичності за абсолютним розміром, можливо відмітити, що результативна ознака Unemployment Rate найбільш чутлива до факторної ознаки Producer Prices, All Commodities. У цілому, рівняння регресії у стандартизованому вигляді має наступний вигляд:

$$UER = -27,9GDPN + 9,75WR - 34,4PPI + 0,951CPI - 2,62PROD - 9,07IR + 2,25CUR$$

$$(-2,24015^*) \times (2,3053^*) \times (3,68938^*) \times (-5,9369^*) \times (-5,19^*) \times (-11,069^*) \times (-1,9866^*)$$

$$R^2=0,9489, Fstat=30,208$$

Порівнюючи коефіцієнти b_i за абсолютним значенням, робимо висновок, що найбільший вплив на результативну ознаку Unemployment Rate має результативна ознака Wage Rates у Чехії.

Вцілому, отримуємо наступну таблицю за рангом впливу (табл. 7).

Таблиця 7

Ранг впливу	
Ранг впливу	Ознака
1	Producer Prices, All Commodities
2	Gross Domestic Product, Nominal
3	Wage Rates
4	Interest Rates, Discount Rate
5	Industrial Production
6	National Currency per U.S. Dollar, end of period
7	Consumer Prices, All items

Таким чином, ми бачимо, що показник ціни виробників знаходиться на першому місці. Це можна пояснити тим, що так само, як і у Польщі, у Чехії чим дорожче товари, тим більше потрібно витратити на їх придбання. А якщо людина не працевлаштована, то в неї немає такої можливості. Далі йде показник номінальний ВВП. Так само, як в Угорщині, в Чехії номінальний ВВП дуже сильно впливає на безробіття. Це пов'язано з тим, що безробіття дуже сильно пов'язане з економічним ростом в країні.

Ставка заробітної плати має також серйозний вплив на безробіття. Так само, як і в Польщі, в Чехії чим нижча заробітна плата, тим менше бажаючих працювати в країні.

В Чехії, так само, як і в Польщі, ЕЦБ впливає на рівень безробіття за допомогою ставки дисконтування.

Вплив показника промислового виробництва можна також пояснити тим, що це є потенційна можливість для працевлаштування у промисловій сфері. Чим більше країна виробляє, тим більше населення зайнято у промисловості.

Показник National Currency практично не впливає на безробіття, так само, як і Consumer Prices, що свідчить про стабільність чеської економіки та незначний рівень волатильності даних показників.

Для визначення показників, які впливають на рівень зайнятості у Словаччині побудуємо кореляційно-регресійну модель за методом OLS. Інформація про змінні знаходиться у таблиці 8.

Інформація про змінні, які використані для будування кореляційно-регресійної моделі щодо Словаччини [4]

Факторна ознака	Зміна результуючої ознаки (у %)
Gross Domestic Product, Nominal	-0.762
Wage Rates	0.166
Producer Prices, All Commodities	-2.09
Consumer Prices, All items	2.8
Industrial Production	-0.176
Interest Rates, Discount Rate	0.397
National Currency per U.S. Dollar, end of period	0.234

Ці коефіцієнти показують, на скільки відсотків змінюється результативна ознака при збільшенні відповідної факторної ознаки на 1 відсоток. Порівнюючи коефіцієнти еластичності за абсолютним розміром, можливо відмітити, що результативна ознака Unemployment Rate найбільш чутлива до факторної ознаки Consumer Prices, All items. У цілому, рівняння регресії у стандартизованому вигляді має наступний вигляд:

$$Y = 3,69 \times X_2 - 45,8 \times X_3 + 61,3 \times X_4 - 3,89 \times X_5 + 9,1 \times X_6 + 5,23 \times X_7$$

$$UER = -17,1GDPN + 3,69WR - 45,8PPI + 61,3CPI - 3,89PROD + 9,1IR + 5,23CUR$$

$$(-23,198^*) \times (-16,921^*) \times (-16,237^*) \times (-13,438^*) \times (-15,691^*) \times (9,8441^*) \times (17,333^*)$$

$$R^2 = 0,9809, F_{stat} = 235,71$$

Порівнюючи коефіцієнти b_i за абсолютним значенням, робимо висновок, що найбільший вплив на результативну ознаку Unemployment Rate має результативна ознака Producer Prices, All Commodities у Словаччині. В цілому, отримуємо наступну таблицю за рангом впливу (табл. 9).

Ранг впливу

Ранг впливу	Ознака
1	Consumer Prices, All items
2	Producer Prices, All Commodities
3	Gross Domestic Product, Nominal
4	Interest Rates, Discount Rate
5	National Currency per U.S. Dollar, end of period
6	Industrial Production
7	Wage Rates

Таким чином, ми бачимо, що в Словаччині найзначнішим за рангом впливу є показник споживчих цін. Чим більші ціни на товари, тим більшим стає рівень безробіття, це пов'язано з наявністю ефекту стагфляції та економічним спадом країни.

Наступний показник це ціни виробників, він свідчить про те, що у виробничому секторі, на відміну від споживчого, навпаки спостерігається нормальна залежність між інфляцією та безробіттям, що є характерним для індустріальних країн.

ВВП, так само, як в Польщі та Чехії, у Словаччині має значний вплив на безробіття. Це пов'язано з тим, що безробіття дуже сильно пов'язане з економічним ростом в країні. Чим більше росте ВВП, тим нижчий рівень безробіття.

У Словаччині, так само, як у Польщі та Чехії ЕЦБ впливає на рівень безробіття за допомогою ставки дисконтування. Однак, залежність є протилежною – чим вища ставка, тим нижче безробіття. Такий ефект визваний співпадінням вступу Словаччини до Єврозони, що супроводжувалось зниженням ставок та падінням промислового виробництва у країні, що призвело до зростання безробіття.

Висновки із зазначених проблем і перспективи подальших досліджень. Підводячи підсумок, ми бачимо, що у двох країнах з чотирьох, незважаючи на відсутність єдиної валюти, можливо впливати на безробіття опосередковано, так як валюти даних країн мають прив'язку до євро. У Польщі та Чехії зниження процентної ставки призводить до зниження безробіття, що може бути використано з практичною метою для формування макроекономічної політики. В Угорщині нестабільна економічна ситуація не дає можливості

використовувати такі тонкі інструменти макрополітики. У Словаччині ефекти спірні та потребують розглядання ситуації за послідувачі періоди.

Таким чином, можна зробити висновок, що в некризовій ситуації в економіці країни політика ЄЦБ може бути використана для коректування рівня зайнятості, незважаючи на те, що країни не належать до зони спільної валюти.

Література

1. Carlo Altavilla, Matteo Cicarelli – Working Paper No.231 – The Effects of Monetary Policy on Unemployment Dynamics Under Model Uncertainty – 44pp. Centre for studies in Economics and Finance, Italy.

2. Ronald Schettkat, Rongrong Sun – Schumpeter Discussion Papers 2008-002 – Monetary Policy and European Unemployment – 41pp. University of Wuppertal, Germany.

3. Robert Dubois - Working Paper No. 710 – March 2012 - The European Central Bank and Why Things Are the Way They Are: A Historic Monetary Policy Pivot Point and Moment of (Relative) Clarity. – 14 pp. Levy Economics Institute.

4. Міжнародний валютний фонд: [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://www.imf.org/external/index.htm>

1. Mizhnarodny`j valyutny`j fond: [Elektronny`j resurs] - Rezhy`m dostupu: <http://www.imf.org/external/index.htm>

Рецензент Якубовський С.О., д.е.н., професор, завідувач кафедри світового господарства та міжнародних економічних відносин Одеського національного університету імені І.І. Мечникова.

02.10.2014

УДК 657.1:005

Криштона Ірина

СТРАТЕГІЧНИЙ ОБЛІК ГРОШОВИХ ПОТОКІВ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ПРОЦЕСНО- ОРІЄНТОВАНОГО УПРАВЛІННЯ

В статті проведено аналіз поглядів науковців на проблему